

ЕПІЛЕПСІЯ У СОБАК

Децюра К.О., здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник – Палюх Т.А., к. вет. н., доцент

Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ, Україна

Епілепсія - це неврологічний розлад, що характеризується повторюваними нападами, спричиненими тимчасовим збоєм у роботі клітин мозку. Це складне захворювання, яке потребує точної діагностики та індивідуального лікування, щоб уражені собаки жили повноцінним життям. [1]

За етіологічними критеріями розрізняють епілепсію:

1. *Ідіопатичну (первинну)* – спостерігається в тому випадку, коли немає патологій головного мозку. Окремі породи собак (німецька вівчарка, пудель, лабрадор і золотистий ретривер, бігль, такса та ряд інших) в більшій мірі схильні до ідіопатичної епілепсії. Ця форма зазвичай розвивається у віці 1-5 років. [2], [3]

2. *Симптоматичну (вторинну)* – спостерігається при захворюваннях головного мозку. Причинами можуть бути судинні порушення, запальні процеси, травми, аномалії розвитку, неоплазії та дегенеративні порушення. Якщо порушення, які викликали епілепсію, вроджені, вона проявляється до року, якщо набуті, частіше маніфестує в зрілому віці, після 5 років. [2], [3]

3. *Реактивна* – спостерігається як наслідок метаболічних порушень або інтоксикації. [2]

4. *Криптогенна* – розвивається в результаті ураження головного мозку, які не можуть бути ідентифіковані. Найбільш поширені причини таких пошкоджень мозку – тривала гіпоксія, пологові травми. [2], [3]

Напад епілепсії проходить кілька стадій розвитку:

1. *Продромальна фаза* найменш стала. Вона передуює початку нападу, триває протягом годин або днів і зазвичай включає занепокоєння і нав'язливість або тривожну поведінку. [2]

2. *Аура* є суб'єктивним початковим відчуттям іктуса і без ЕЕГ у тварин неможливо віддиференціювати її від продромальної фази. Важливо підкреслити, що аура є іктальним феноменом і може передувати випадку, що спостерігається. Вона може містити інформацію про початкову локалізацію епілептиформних спалахів активності. [2]

3. *Іктальна фаза*: у цій фазі відбувається справжній напад. Під час тонічного нападу собака завмирає, падає і може втратити свідомість. Можуть спостерігатися жорсткі рухи кінцівок, які часто супроводжуються надмірним виділенням слини, сечі та калу. Ця фаза зазвичай триває від кількох секунд до кількох хвилин. [1]

4. *Постиктальна фаза*: це фаза після нападу. Собака може бути заплутаною та дезорієнтованою, а також може мати тимчасові порушення зору. Відновлення може тривати від кількох хвилин до кількох годин. [1]

Діагноз ставиться на підставі анамнезу (рекомендовано при первинному прийомі мати із собою попередньо зняте відео нападу тварини), іаних клінічного обстеження та додаткових лабораторних досліджень. [2]

З лабораторних досліджень потрібні дані:

- загального аналізу крові;
- біохімічного аналіз, включаючи електроліти, тригліцериди, холестерин, жовчні кислоти;
- аналізу на гормони щитовидної залози ТТГ та Т4;
- загального аналізу сечі;
- аналізу ліквору;

- серологічного дослідження вірусних захворювань.

Рекомендовано провести МРТ і КТ, щоб уникнути структурних ушкоджень головного мозку. Також можна застосувати електроенцефалографію, але через те, що у дрібних домашніх тварин дані ЕЕГ непостійні і немає узгодженої думки з приводу відповідних технік її проведення і протоколу седації, її застосування має обмежену цінність. [2]

Лікування епілепсії у собак зазвичай включає введення протиепілептичних препаратів для контролю судом. Інші можливі варіанти лікування можуть включати зміни способу життя та дієти, фізіотерапію, а в деяких важких випадках хірургічне втручання. Терапія епілепсії у собак спрямована на зменшення частоти та тяжкості нападів і покращення якості життя собаки при мінімізації побічних ефектів. Специфічна терапія може відрізнитися залежно від індивідуальних обставин собаки, включаючи тип епілепсії у собаки, частоту та тяжкість нападів, вік собаки та загальний стан здоров'я, а також наявність інших захворювань. [1]

1. **Протиепілептичні препарати (ПЕП):** це основні засоби лікування які включають такі препарати, як *фенобарбітал, примідон, бромід калію, леветирацетам та іменітоїн*. Вибір препарату залежить від кількох факторів, включаючи тип і тяжкість нападів, породу собаки, вік і загальний стан здоров'я. Важливо відзначити, що застосування цих препаратів вимагає регулярного моніторингу аналізу крові та коригування дози для забезпечення оптимальної ефективності та мінімізації побічних ефектів. [1]

2. **Зміни в способі життя:** у деяких випадках коригування середовища та способу життя собаки може допомогти запобігти нападам або зменшити їх тяжкість. Це включає уникнення відомих тригерів, дотримання регулярного розпорядку дня, збалансоване харчування та достатню кількість фізичних вправ. [1]

3. **Дієтотерапія:** є докази того, що певні дієти, зокрема кетогенна дієта, може допомогти зменшити напади у деяких собак. Однак у цій галузі необхідні подальші дослідження, і така дієта повинна застосовуватися лише під наглядом лікаря ветеринарної медицини або дієтолога для тварин. [1]

4. **Хірургічне втручання та нейромоделююча терапія.** Хірургічне втручання можна розглядати у собак із фокальною епілепсією, які не реагують на ліки та мають чіткі структурні зміни мозку. Крім того, нейромоделююча терапія, така як стимуляція блукаючого нерва (VNS) або глибока стимуляція мозку (DBS), може бути корисною в деяких випадках. [1]

Протиепілептичні препарати (АЕД) для лікування епілепсії у собак. Їх основне завдання – зменшити частоту і тяжкість нападів, не викликаючи небажаних побічних ефектів. [1]

1. **Фенобарбітал.** Він працює шляхом пригнічення активності нервових клітин у мозку, тим самим перешкоджаючи розвитку та поширенню судом. Хоча фенобарбітал, як правило, добре переноситься, можуть виникнути такі побічні ефекти, як підвищена спрага та голод, збільшення ваги, зміни поведінки та пошкодження печінки. Тому необхідний регулярний контроль показників крові та коригування дози.

2. **Примідон.** Він метаболізується в організмі до фенобарбіталу та фенілетилмалонаміду, обидва з яких мають протисудомну дію. Побічна дія схожа з фенобарбіталом.

3. **Калію бромід:** часто використовують як допоміжну терапію у собак, які не реагують адекватно на фенобарбітал. Його також можна використовувати як терапію першої лінії у собак, яким фенобарбітал протипоказаний. Найбільш поширеними побічними ефектами є підвищена спрага та сечовипускання, шлунково-кишкові скарги та зміни поведінки.

4. **Леветирацетам:** це новітній АЕД, який стає все більш популярним у собак. Він має інший профіль ефективності, ніж традиційні АЕД, і добре переноситься, з меншою кількістю серйозних побічних ефектів. Однак його слід вводити частіше (зазвичай тричі на день), що може ускладнити дотримання режиму лікування.

5. **Іменітоїн:** є відносно новим препаратом, розробленим спеціально для лікування ідіопатичної епілепсії у собак. Він працює, зменшуючи вивільнення глутамату в мозку,

речовини, яка бере участь у спричиненні судом. Імепітоїн добре переноситься і має низький ризик серйозних побічних ефектів.

Вибираючи AED, необхідно враховувати кілька факторів, включаючи тип і тяжкість нападів, породу та вік собаки, загальний стан здоров'я та наявність супутніх захворювань. [1]

Отже, епілепсія у собак є серйозним неврологічним захворюванням, яке потребує комплексного підходу до діагностики і лікування. Забезпечення точної діагностики, вибір оптимального лікування та ретельний моніторинг є ключовими аспектами у покращенні якості життя тварин з епілепсією. Індивідуальний підхід до кожного випадку, врахування типу та тяжкості захворювання дозволяють досягти кращих результатів у контролі судом та забезпеченні довгого та здорового життя собак.

Бібліографічний список:

1. Tierarzt Karlsruhe Durlach (Ветеринар Карлсруе Дурлах). *Епілепсія у собак: вичерпний посібник із діагностики та лікування*. (б.д.).
2. Центр ветеринарної допомоги «Елітвет». (б.д.). *Епілепсія у собак та котів*. <https://elitvet.dp.ua/nevrologija-uk/epilepsiia-u-sobak-ta-kotiv/>
3. Оптіміл блог. (2022, 10 січня). *Епілепсія у собак*. <https://blog.optimeal.eu/epilepsiia-u-sobak>